

Madártani megfigyelések Pozsony vidékén 1885-ben. *)

Chernel Istvántól.

Az egyes vidékek topographiai viszonyaitól, kedvező és előnyös fekvésétől függvén nagyrészt az állatok létezése, előfordulásukat itt vagy ott, tömeges vagy gyér megjelenésüket földünk egyes helyein első sorban e föltételek módosulatai szabályozzák.

Pozsony ornisát három terep-alakzat befolyásolja: a Duna a víz rendszeréhez tartozó patakokkal, folyókkal és holt ágai-val; jobb partján a majd Komáromig terjedő ligetek; bal partján az éjszagnak huzódó Kis-Kárpátok, a valódi Kárpátok előbástyái. A Duna vízi és mocsári madarakat vonz környékünkre, a liget feltűnő nagy mennyiségű *Sylvidae*-, *Picidae*-, *Paridae*-, *Passerinae*-, *Emberizae*-nek nyújt előnyös tartózkodási helyet, a hegyek pedig *Turdidae*-, *Columbinae*-, *Picidae*- és főleg *Rapaces*-nek szolgálnak lakásul.

A vándorlásnál — szárnyas világunk ez érdekes sajátjánál — ép úgy, mint az állandó itt-tartózkodásnál, vidékünk főntebb említett háromféle alakzata nagy szerepet játszik.

Ismeretes, mily fontos tényező a madarak vándorlásában az időjárás (szél, hőmérséklet stb.) mellett az élelem és a tápanyag feltételezői a legelők, erdők, folyók, tavak, mocsarak, szóval a vidék karaktere. Egy-két vonásban tehát környékünk alaki sajátosságait fogom jellemezni.

A Duna széles tükrevel siet távoli célja felé, közben ereket, szakadásukat, árterületén visszamaradt mocsárokat, tócsákat alkot. Hatalmas medre több helyen megszélesül s a víztükréből sziget emelkedik ki, vagy maga a folyam ágazik el

*) Németül a „Jahresbericht des Comité f. orn. Beobachtungs-Stat. Oesterr. & Ungarn“-ban fog megjelenni.

s hasonlólag szigeteket hasít ki az összefüggő földrészből. Így a Kis-Duna a főfolyammal Csallóközt alkotja, melynek termő lapályát és rónáját a tuzok, póling, mankócz s számos más gázló népesíti. — A ligetek — nagyrészből szintén a Duna árterületén — valódi miniature őserdőknek mondhatók. Százados jegenyék, rezgőnyárfák, fűzfák, egerfák, ákácok áttörhetlen, iszalagokkal beindázott sűrűségekkel s többnyire aljuk egy-két láb magas földi-szedert, fű- és bokortenyészettel, melyet a kúszó növények indái szorosan összeszőnek. Helyenkint nádasok, erek és dús füzes vágások egészítik ki ez áltropikus buja növényzetet.

A hegyi régiót, illetőleg a Kis-Kárpátokat, összefüggő hegylánczok alkotják. Az előhegységben tölgy az uralkodó fa, majd elszórt fenyűerdők, vágások, s Modor városánál már nagy kiterjedésű nemesfenyű rengetegek, vadregényes sziklák lépnek föl, szóval a Kárpátok valódi jellege mindinkább kiderül. E gyönyörű erdőségben, szállas bükkösökben, téveteg fenyűvadásokban, vágásokban a főmadárfajok: *Buteo*, *Astur*, *Aquila chrysaetos* és *clangula* némelykor (a stomfai uradalomban több példány lövetett már s az ottani főerdész szobáit ékesíti) *Garrulus glandarius*, *Columba palumbus*, *oenas*, *Turtur auritus*, *Dryocopus martius*, *Certhia*, *Sitta*, *Regulus*, *Troglodytes*, *Dandalus rubecula*, *Phylloperon* (3 faj), *Sylvia atricapilla*, *Lophophanes cristatus*, *Accredula caudata*, *Parus ater*, *Poecile palustris*, *Fringilla coelebs*, *Cinclus*, *Calobates*, *Turdus viscivorus*, *musicus*, *Merula vulgaris*, *torquata*. *Pyrhula*, *Muscicapa parva*.

Hogy a következő vázlatból igen sok nevezetes faj hiányoznak, az tekintve egy évi megfigyelési időt — ily rövid idő közt — eléggé természetes.

Ordo. I. Rapaces.

1. *Cerchneis*. Boie.

tinnunculus. L. Vércse sólyom. Gyakori. A dévényi sziklaváron május 24-én költött. Fészekmagasság 15 mtr.

2. *Accipiter*. auct.

nisus. L. Karvaly. Állandó madár. Modorban, az ottani gyönyörű fenyvesekben igen gyakori költő. Május 30-án egy fészket találtam fenyűfán 6 mtr. magasan 5 meztelen fiokával.

3. *Pandion*. Sav.

haliaëtus. L. Halászó csermoly. Dévény szikláin, a Morva és Duna egybeömlésénél, egy nagy sziklarepedésben 100 mtr. magasan költött. Május közepén már apró fiókai voltak.

4. *Buteo*. Bechst.

vulgaris. Bechst. Köz. ölyv. Az elsőt márczius 18-án láttam. Modorban gyakori költő-madár. Julius 10-én ki-röpült fiatalokat láttam.

5. *Archibuteo*. Ch. L. Br.

lapopus. Brünn. Gatyás ölyv. Modorban gyakori. Színváltozatokat, melyek e fajnál oly igen közönségesek, ez idén sem ennél, sem az előbbi fajnál nem észleltem.

6. *Athene*. Boie.

noctua. Retz. Köz. csuvik. Pozsonyban úgy Modorban is nagyon közönséges állandó madár.

7. *Syrnium*. Sav.

aluco. L. Erdei bagoly. Modorban, valamint a Kis-Kárpátok erdőségeiben általán, gyakori.

Ordo. II. Fissirostres.8. *Caprimulgus*. L.

europea. L. Köz. lappantyu. Az elsőt ápril 13-án láttam. Junius 29-én Modorban esti $\frac{1}{2}$ 8 órakor egy vágásból nevezett madár szállott föl előttem, azonban csakhamar fel-rebbenés után visszavágódott a sűrű füvesbe; ezt többször ismételte. Végre a szállásba szállt egy magas bükkre, honét elriasztatván 10 lépésnyire újra leereszkedett. Bealkonyodván, ott találtam ismét hol egy órával ezelőtt. Szárnyait rezegtetve lebegett a vágás fölött, mint egy ragadozó madár. Több lövés után leemeltem s azt tapasztaltam, hogy legalább három lövést kapott s bár összelöve, mégis életben vala. Az első lövések nem sok benyomást tettek reája s nem ijeszték el fejem fölül. — Julius 20-án milliárd szunyog lepte el a Kis-Kárpátokat oly annyira, hogy alig lehetett 2 perczig is egy állásban időzni. Esti lesen a csendes alkonyatban úgy zúgtak a számlalhatlan szunyogok, mint távoli békakuruttyolás. A vágások fölött érde-

kes vadászatokat tartottak e madarak e szunyog korban, gazdagon prédálva a szokatlan bő zsákmányban. Mindegyiküknek meg van a maga vadászterülete, melynek átmérője 300 lépést tehet. E körön belül különféle repülési műtétek közben, csőracsattogtatva majd vércse módon lebegve, majd bukfenczezve a magasból magukat aládobva rovarásztak és vadásztak.

9. *Cypselus* L.

apus. L. Kőfali fölleng. Május 23-án nagy csapatokban a pozsonyi várfalak körül megkezdik a költést. A dévényi, hainburgi, wolfstali romokon nem láttam e madarakat. Ellenben a Kis-Kárpátok fenyvesei közül emelkedő Vöröskő váránál nagy számban fordul elő. Julius 16-án ugyanitt kisebb-nagyobb csapatokban vijjogva röpködnek a várfalak körül s feltűnő szemtelenek, mikor valami idegen madár vagy egy ember közeledik családi tűzhelyükhöz; sőt tényleg az ember felé csapnak, mint valami ragadozó madár éktelen visitást hallatva. Verebeket, melyek a falakhoz közel repültek szörnyű lármával, csapatban támadtak meg s üldözve üzték őket odább. Egy fészket is találtam egy torony ablakban apró nyiláson fali lyukban, de üres volt.

10. *Hirundo*. L.

rustica L. Füstös fecske. Az első márcz. 31-én jelent meg. Ez idén szaporulatuk kitűnő volt annyira, hogy rég nem emlékezem ily nagy számú fecskékre mint e nyáron. A modori fenyvesek közt lévő favágó telepen 6 kunyhó körülbelül 40 db. fecskét nevelt fel. Szeptember elején az itt kirepült fiókák csapatba verődtek s a „Sandon“ — 1000 lábnyi magasban épült favágótelepen — hol a kunyhók közt egy villa is emelkedik, nevezett kimagasló épület tetejéről két, három hétig lehetett az ismert számú csapatscka repülési kísérleteit megfigyelni. Szeptember 20-án végleg elhagyták a vidéket. — Pozsonyban május 15-én a hőmérő 0° súlyedvén, hideg szelek és havazás állott be; a városban e zord idő alatt egy fecskét sem lehetett látni, mert mind a hidak alá, csürökbe, kapuszínek alá huzódtak. A hajóhid körül százankint röpködtek szegénykék s

keresgéltek élelem után. Az utolsó fecskét október 2-án láttam.

11. *Hirundo*. L.

urbica. L. Házi fecske. Az első ápril 25-én jelent meg. E madár gyéresebb itt az előbbinél. Szeptember első hetében távoztak el.

12. *Hirundo*. L.

riparia. L. Parti fecske. Május 23-án láttam először 4 dbot együtt. Pozsony környékén a Duna magas partjában Pozsonytól Hainburgig terjedő folyamrészleten, négy fészekkolóniát fedeztem föl. Az egyik Pozsony városától alig 1000 lépésnyire nyugatra; a másik Dévényhez közel; a harmadik a dévényi várhegygyel szemközt a Duna és Morva egybeömlésénél; a negyedik Hainburg közelében található. Junius 7-én javában költenek s tojásaik vannak. A part homokos, s a fészeklyukak — számra 100—150 együtt — $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ mtr. magasan fekszenek a víztükör.

Ordo. III. Insessores.

13. *Cuculus*. L.

canorus. L. Hangos kakuk. Pozsonyban úgy mint Modorban is igen közönséges. Az első kakukszót ápril 20-án hallottam.

14. *Alcedo*. L.

ispida. L. Jégmadár. A Duna ereinél egész télen át gyakran látható. November elején jelent meg az első.

15. *Oriolus*. L.

galbula. L. Sárga rigó. Az első ápril 26-án jelent meg. Rendkívül meleg időjárások e héten; a hőmérő + 25° R. emelkedett.

16. *Lycos*. Boie.

monedula. L. Csóka. A liget nagy fáinak oduiban számosan költenek. Fészkelési helyüket márczius 11-én foglalták el. Hainburg előtt a Dunára szögellő sziklákon szintén egy fészek telepre akadtam. Ápril 13-án megkezdik a költést és tojásaikon ülnek. Ápril 27-én apró fiókáik voltak. Május 24-én Hainburgnál a fészkek körül uralgó

sürgő élet sok változatosságot kínál a megfigyelőnek. A legalacsonyabb fészeklyuk 5 mtr. magasan nyílik.

17. *Corvus*. L.

corone. L. Köz. varju. A dunai jégzajlás alatt érdekes látni játékukat, a mint az aláúszó jégtáblákra szállnak s azon leúsztatnak, közben-közben a vízben uszkáló eleség után kapkodnak. — Úgy mint más helyeken, itt is megfigyeltem, hogy esténként mindig egy meghatározott vonalon húznak, *Corv. frugilegusok* társaságában, éjjeli tanyára, melyet éveken át megtartanak. E vonulási irány itt a hegyektől a liget felé huzódik, vagyis éjszokról délnek. A liget óriási fáí kényelmes alvó helyet nyújtanak nekik. Október 16-án Modorban a hegyek fölött gyakran látni a magosban nyugoti irány felé szálló csapatokat. Október 23-án Pozsonyban nagy seregek vonulnak a ligetből a hegyek felé, délről éjszakra vagyis hálótanyájukból a napi munkára.

17. *Corvus*. L.

cornix. L. Szürke varju. A ligetben, főleg a Duna partján s a szigetekeken igen közönséges. Május 3-án egy vetésen párosodókat láttam.

19. *Corvus*. L.

frugilegus. L. Vetési varju. A két előbbi faj társaságában nagy seregekben lepi el a szántásokat s egész télen át egyike legközönségesebb madarainknak. Márczius 8-án nagy csapat keringett tekintélyes magasságban a hegyek fölött; néhány körmozgás után éjszak-nyugati irányban vonultak el. Időjárás: gyönyörű meleg tavaszias nap, éjszaknyugoti szél. April közepéig téli varjuink nagy részben elvonultak.

20. *Pica*. auct.

caudata. Brie. Köz. szarka. A jégtáblákon ép úgy úsztatnak alá mint a varjak. A partokon, ligetekeken és szigetekeken gyakori. Máj. 3-án egy fészket találtam 8 mtr. magosan rezgő nyárfán. Vidékünkön aránylag keves ákáczfásorok lévén, leginkább a rezgő nyárfákon és sűrű vadkörtefákon fészkel.

21. *Garrulus*. auct.

glandarius. Köz. szajkó, Mátyás. Pozsonyban úgy mint Modorban is, igen közönséges. Modorban július 10-én ki-repült fiatalokat láttam. Ide s tova kószálva az erdőkben, előszeretettel szállnak az elszórtan fekvő favágó kunyhók cseresznye fáira lakmározás végett. A csapatocskák 5—6 tagból, azaz egy fészekaljából állanak s éktelen cserregést, czivakodást visznek véghez kóborlásuk alatt. Július 15-én túl a fészekaljak szétszórodnak s esetleg verődnek össze ismét apróbb csapatok.

22. *Nucifraga*. Briss.

caryocathactes. L. Cserszajkó. Október 18-án egy hegyi réten láttam egy példányt, jóízűen falatozva a földből kivájt kukaczkokon. Oly igen szelid volt, hogy reá lövés történvén, alig szállott 30 lépésnyire egy korlátra, honnét csakhamar újból visszatért folytatni félbe hagyott lakomáját. Pozsonyban e napok alatt szintén számosabban jelentek meg ez egész éven át hiányolt szárnyasok, mely érdekes jelenség az itteni öregebb vadászok állítása szerint csak némely esztendőben fordul elő. Október 25-én Modorban ismét egyet láttak. Vonulási idejük alatt gyönyörű időjárás uralkodott éjszaki szelekkel. Meglehet, hogy az idei feltűnő dus makk termés tartóztatta itt e nevezetes madarat. Egész közép-Europában figyelemre méltó mennyiségben észlelték ez ősszel a cserszajkót s az ornithologusok sokat fejtegették ez érdekes vándorlást. Homeyer E. — a madárvándorlás e legalaposabb ismerője és buvára — nem zárja ki, hogy fajbeköltözködéssel van itt dolgunk.

Ordo. V. Scansores.

23. *Gecin*us. Boie.

viridis. L. Zöld harkály. Gyakori a Kis-Kárpátokban, ligetekben.

24. *Gecin*us. Boie.

canus. Gm. Szürke harkály. A ligetben úgy mint a hegyekben is többször előfordul.

25. *Dryocopus*. Boie.

martius. L. Fekete harkály. Modorban gyakori költőmadár; Pozsonyban ritkább.

26. *Picus*. L.

major, *medius*, *minor*. L. Nagyobb-, közép-, és kis harkály. Gyakoriak a ligetben, hegyekben. A *medius* legritkább e három faj között s Modorban a *minor* sem nagyon közönséges a hegyekben. A harkályok dobolását főleg márczius hóban hallottam.

27. *Yunx*. L.

torquilla. L. Nyaktekeres. Ligetekben, gyümölcsösökben igen gyakori. Modorban a hegy kupokon elterülő vágásokban július 10-én láttam egyet; ezen kívül egyet sem.

28. *Sitta*. L.

europaea. L. Cinkeharkály, köz. poncz. Február 17-én egy 15 tagból álló csapat Parus társaságban kóborolt. + 10° R.; kóborlási irány: dél. Modorban szintén közönséges; esős időben a favágó házak közelébe vonul s a deszkákat, kerítéseket kutatja össze vissza.

29. *Certhia*. L.

familiaris. L. Köz. fakúsz. Költési idejéig *Sittákkal*, *Parusokkal*, *Picus-okkal* kóborol.

Ordo. VI. Captatores.

30. *Lanius*. L.

collurio. L. Töviszuró gébics. Április 22-én az első. Május 27-én egy a környéken éneklő többi madarak énekét utanzót figyeltem meg. Különösen a verebek csiripelését oly hiven utánozta, hogy ezek hívogató hangjukkal felelgetve nem sokára csapatostul megjelentek a fán, hol egy csalogató társukat vélték fellelhetni.

31. *Muscicapa*. L.

grisola. L. Szürke legyész. Május 3-án feltűnően számos a hegyekben és ligetekben (Fővonulás.) Május 8-án gyérebb. (Utánvonulás.)

32. *Muscicapa*. L.

luctuosa. L. Gyászos legyész. Nem épen gyakori. Május 10-én láttam egy párt fészüküknél a „Hegyiliget-ben.”

33. *Muscicapa*. L.

albi collis. Temm. Örvös legyész május 3-án a hegyekben egy fészket találtam 3 mtr. magasan hosszú hasadékban.

34. *Muscicapa*. L.

parva. Bechst. Apró legyész. Hazánkban e Petényi Salamon által fölfedezett madarat*) július 3-án láttam Modorban, szállás bükkerdő szélén, közel egy forráshoz a cserjésben. Julius 19-én ismét egy példánnyal találkoztam; folytonosan izgett — mozgott, mint a legfürgébb czinke s rendkívüli vadságot tanusított. Némileg a szöcskezenére emlékeztetett, majd meg közeledtemre guvatmódon menekült a földön futva odább, közben közben bokorról bokorra szállt s ismét a földre ereszkedett s oly gyorsan tűnt el, hogy nem követhettem. Eledelfogás közben csörét csattogtatta igazi légykapó szokás szerint.

35. *Accentor*. L.

modularis. L. Közöséges csattogány. Október 16-án és 17-én a vonulás zöme érinté a kis-kárpátokat. A vágásokban ökörszem és vörösbegyre emlékeztető bujkálásuk közben élénk, de kevés változatu éneket hallatnak.

36. *Troglodytes*. L.

parvulus. L. Közöséges ökörszem. Junius 29-én Modorban a százados fenyűk koronáiban gyönyörűen énekelnek. Itt e madárka igen gyakori és a szél által kidöntött fák meztelen gyökerei közt fészkel. Julius 10-én kiröpült fiókákat láttam. Julius 18-án egy 6 tagból álló kiröpült családocskára bukkantam. Szeptember 18-án a himek szépen énekelnek még, de nem oly szorgalmasan mint nyáron. Október 17-én feltűnő nagy számban látni őket mindenfelé.

37. *Cinclus*. L.

aquaticus. L. Buvár rigó. Február 15-én a hegyekben a források körül 3-at láttam. Márczius 8-án már összepárosultakat láttam. Modorban szintén gyakori állandó madár.

*) Bemutatta fészkestül tojásastul a „Magyar orvosok és természetvizsgálók“ sopronyi vándorgyűlésén a 30. években.

38. *Poecile*. Kaup.

palustris. L. Mocsári cinke. Május 9-én. A ligetben egy járt ut mellett akácza oduban lévő fészket találtam apró fiókákkal. Modorban igen gyakori a hegyekben. Főleg augusztus végén, szeptember és október haván át vágásokban kóborolnak s a száraz füvek magvait falatozzák.

39. *Parus*. L.

major. L. Szénczinke. Február 16-án. Wolfsthal felé a ligetekben, más cinke fajokkal kóborol nyugatról-keletnek. Modorban ritkább mint *ater* és *Poecile* valamint *Accredula*. Egy példány a helybeli kath. főgymn. muzeumában teljes melanismus.

40. *Parus*. L.

coeruleus. L. Kék cinke. Modorban a hegyek közt nem igen gyakori; inkább az előhegyekben és gyümölcsösökben fordul elő és költ.

41. *Parus*. L.

ater. L. Fenyőcinke. Pozsonyban a hegyekben fenyűvágások körül előfordul. Október végén a kertekben is láttam fenyűfákon. Modorban igen gyakori. Julius elején kirepülteket láttam. Október 16-án a vágásokban *Poecile* társaságában a száraz növények magvait falatozza.

42. *Lophophanes*. Kaup.

cristatus. L. Bubos cinke. Modorban gyakoribb, mint *Parus major* és *coeruleus*. Julius első hetében a fiatalok rebbenősek lesznek.

43. *Accredula*. Koch.

caudata. L. Hosszufarku cinke. April közepéig kóborlók; ekkor azonban párokra szakadnak s fészkelni kezdenek. April 28-án a ligetben egy fészket találtam 5 mtr. magasan akáczfán. Május 2-án két fészket találtam a ligetben; az egyiket akác-, a másikat nyárfán, mindkettő 6 mtr. magasan. A találás idejében egyik sem volt még teljesen készen. Modorban e madár igen gyakori s német tájneve: Sperrmeise. A költés végével ujjalag megkezdik kóborlásait, s főleg ősszel a kertekbe vonulnak. Szeptember 18-án még elég számosan voltak a modori hegyek-

ben; október 17-én azonban már a hegységben nem találkoztam velük.

44. *Aegithalus*. Boie.

pendulinus. L. Függő czinke, fügemadár. A ligetekben, főleg a Duna egyik holt ága mellett fordulnak elő. Márczius 6-án egy nagyrészt megrongált tavali kosáralakú fészket találtam; 3 mtr. magasan rezgő nyárfán függött. Május 2-án találtam az első idei fészket, félig már készen. Fűzfán csüngött viz fölé hajló ágon 4 mtr. magasan. — Május 9-én egy kosáralakú fészekbe bukkantam közel az előbbihez, mely szintén csak készülő félben vala. Ez a fészkek egy héttel később csak egynyílású lón, a másik lyukat azóta beszótták. 9 mtr. magasan fűzfán csüngött közel a vízhez. Május 10-én két fészket találtam, mindkettőt közel a vízhez 8 mtr. magasan fűzfán. Május 20-án ismét egy fészket találtam 5 mtr. magasan rezgőnyárfán a vitzükörtől 10 lépésnyire. E napig mind kosáralakúak voltak a felfedezett fészkek s — kivéve a május 9-én találtat — igen lassan készülődnek.

A függő czinkék állandóan közvetlen fészkek közelében tartózkodnak s folytonosan panaszos hangjukat hangoztatják, ez intensív siró hang árulja el leghamarébb fészkek hollétét, melyet különben, daczára feltűnő alkatának igen elkerülné figyelmünk. A fészeknél tűnik szemünkbe e madár rendkívüli tehetsége, mely ép oly nagy mértékben felkelti kíváncsiságunkat, mint a milyen közönyösséggel nézzük az egyszerű, igénytelen madárkát, mikor egy fűzfa tetején szárnyait és tollazatát tisztogatja. Szövésművészetében azonban ép oly mester, mint a fülemile énekében. Fáradhatatlanul ugrál ide-oda a lakását képező tömlő alkatán, s gyors mozdulatokkal fejét hátra-hátra rántogatva szövi a barka pelyheket finom szálakkal együvé. Fejüket oly gyorsan mozgatják jobbra-balra s csövéket oly ügyesen forgatják, mint a kapezátkötő asszony keze a kötőtűt. Gróf Pálffy senioratúsához tartozó „Farkastorok“-ligetekben is találtatott egy fészkek, s úgy ez is, mint azok, melyeket én találtam, kosáralakúak voltak, illetőleg mindegyikén két, egy nagyobb és egy kisebb művészileg készített lyuk vala, de

meghosszabbított bejáró eső egyikén sem volt. A függő czinke szakszerűsége szövészetében annyira megy, hogy egész költési ideje alatt, csupa szórakozásból és kedvtöltésből is dolgozgat fészken; még akkor is javít, csinosít, mikor csemetéi élelmezésével, eledel-hordással van elfoglalva. Mi oka annak, hogy legtöbb fészek kosáralaku marad? az részben külső befolyások által van feltételezve, részben pedig magától a madár szövési ügyességétől függ.

Ha a költés, nevezetesen a fészeképítés első időszakában szép idők járnak, barka sok van s az eső nem mosta el, szél nem hordta széjjel, a fészkelő család háborgatásnak nincs kitéve: igen természetes, hogy az anyag könnyű megszerzése és kényelmes felhasználása korlátlanul engedi működni a madár vele született szaktehetségét és művészetét. Mig ha a kedvező feltételek hiányoznak, megelégszik a függő czinke, hogy költési céljainak annyira mennyire a tökély alacsonyabb fokán álló fészekben is eleget tehesen. A mi pedig a szövő tehetség kisebb-nagyobb fokát illeti, kétségtelen, hogy köztük is vannak jobb és rosszabb munkások. Szeptember végével csapatokba verődve, elhagyja vidékünket.

Ordo. VII. Cantores.

45. *Regulus. Cuv.*

ignicapillus. Tem. Tüzesfejű ökörszem. Csak télen át tartózkodik itt, mikor seregesen jön czinkefajok és *Reg. cristatus* társaságában.

46. *Regulus. Cuv.*

cristatus. Koch. Sárgafejű ökörszem. Nyáron át szórányosan a fenyvesek közt fordul elő. Modorban nyáron át ritkább, de már október 17-én temerdek jelent meg. November 7-én az egész modori erdőt ellepik e nyájas kis szárnyasok.

47. *Phyllopneuste. Meyer.*

sibilatatrix. Bech. Zöld lombzenér. A pozsonyi ligetben ápril 12-én hallottam az elsőket. Modorban nagy számban fordul elő szeptember 13-ig.

48. *Phyllopneuste*. Meyer.

trochilus. L. Köz. lombzenér. Modorban igen el van terjedve. Pozsonyban szintén közönséges.

49. *Phyllopneuste*. Meyer.

rufa. Lath. Verhenyes lombzenér. Az elsőt Pozsonyban ápril 16-án a ligetben hallottam. Május 9-én roppant nagy mennyiségben jelentek meg a ligetben. Modorban is igen gyakori. Esős időben a favágó-házakhoz vonul s a kerítésekben bogarász. Modorból szeptember 17-én távoztak el.

50. *Hypolais*. Chr. L. Br.

salicaria. Bp. Utánzó lombzenér. Az elsőt május 9-én hallottam a ligetben a kőrisfák koronája közt. Éneke közben a fák csúcsára telepszik s annyira elrejtőzködik, hogy gyakorlott szem sem tudja hirtelen megtalálni. A közelben fuvalázó Oriolus galbula-k hangját oly csalékonyan utánozta, hogy ha nem láttam volna a madarat énekelve, nem is gondolhattam volna másra, mint Oriolusra. A fővonulás május 11-ére esik, mikor nagy számban jelentek meg. A következő napon is elég számosat láttam még, de azon túl kevesebbet.

51. *Accrocephalus*. Naum.

turdoides. Meyer. Nádi rigó. Május elején hallottam az elsőt. A ligetben nádasok közt gyakori.

52. *Locustella*. Kaup.

naevia. Bodd. Szöcskezenér. Ápril 30-án nagy számban jelent meg a ligetekben. Egy bokor tetején hallatja sáskaszerű hangját, csőrét kitárva, torkát feldagasztva. Ha az ember feléje közeledik, hirtelen leszáll a földön dúsan tenyésző iszalagos, füves sűrűségbe s bármi gyorsan sietünk is a helyre, hová leszállni láttuk, nem kel föl, hanem mintha a föld nyelte volna el, teljesen eltűnik. E nyomtalan eltűnés a madár guvatokra emlékeztető jellemében és viselkedésében rejlik. A leszállás csak csel, melylyel a közeledő ellenséget ámítja; mert alig ér a sűrűbe, egérgyorsasággal, rendkívüli ügyességgel bujkál és fut a földön valami 20 lépésnyire s észrevétlen, egy a fűből kiemelkedő, jól bezöldült bokorban hagyja el a fű-erdőt

annélkül, hogy a kutató tudná, hová lett az épen csak imént hangosan czirpelő madár. Ha az ellenség távozik, a bokorba menekült madár, felkuszik a bokor tetejére és újra kezdi sajátságos, feltünő hangocsálását. Éneklési tartama egyhuzamban, megfigyeléseim szerint 1—2 első perczig terjed. — Május 7-én fővonulás; mindenfelé temérdek a ligetekben. Május I-én túl gyérebbek. Junius elején kezdi a költést.

53. *Sylvia*. Szop.

curruca. L. Poszáta zenér. April 16-án az első nagyobb számu utitársaság. Egyesek april 9-én jelentkeztek már.

54. *Sylvia*. Scop.

cinerea. L. Szürke zenér. Az elsők april 10-én érkeztek. Fővonulás april 13—20-ig. Május 8-án fészket találtam tojások nélkül. Modorban igen gyakori. Szept. 18-án túl nem láttam.

55. *Sylvia*. Scop.

atricapilla. L. Barátka zenér. April 10-én már több helyen énekeltek Pozsony környékén. — Modorban igen számos, s főleg a hegykupok vágásaiban, cserjéseiben fordulnak elő. Kisebb-nagyobb számban azonban az egész erdőségben el vannak terjedve. Julius 15-én bükk csemetén 1 mtr. magasan fészket találtam három, még alig egynapos fiókával. Szeptember 18-án a bodzafákon seregesen lakmarozik. Szeptember végén elhagyták a hegyeket. A zenérfajok közül e madár leggyakoribb a Kis-Kárpátokban.

56. *Merula*. Leach.

vulgaris. Leach. Fekete rigó. Modorban egyike a legközönségesebb hegyi madaraknak. Julius 10-én kirepültekkel találkoztam. Szeptemberben és októberben mindenütt tömegesen látható. Az idén Pozsonyban, Modorban s a vidéken általán igen jól szaporodtak.

57. *Merula*. Leach.

torquata. Boie. Örvös rigó. Modorban állandó madár, de ritka. Pozsonyban csak télen fordul elő elvétve.

58. *Turdus*. L.

viscivorus. L. Léprigó. Márczius 3-án csapatosan a ligetek közt fekvő gyepen. Modorban egész éven át gya-

kori. Juli 10-én kirepülteket láttam, melyek a gazos helyeken, földön tartózkodnak s itt várják ételhordó anyjukat. A fiatalokhoz közelítve, egyideig guvatok módjára a szöcskenézére emlékeztető csellel futnak odább a sűrűben vagy 10 lépésnyire, s csak azután emelkednek valamely fára. Ügyesség tekintetében előbb említett madarat nem érik el. Szeptember, október, november hónapokban mindenfelé temérdek.

59. *Turdus*. L.

musicus. L. Énekes rigó. Az elsőt Pozsonyban február 26-án hallottam. Márczius 9-én már nagy számban énekelnek a hegyekben mindenütt. Modorban is igen gyakori. Julius első hetében a fiatalok elhagyják fészkeket. A favágók itt hosszú pálczára erősített lépesszőkkel fogják őket. Szeptemberben a bodzabogyókra jár lakmározni. Október 17-én elvéve láttam még egy kettőt. Szaporulatuk ez idén ép úgy mint a *Merula vulgaris*-é kitűnő volt.

60. *Monticola*. Boie.

saxatilis. L. Szirti rigó. A pozsonyi várban május 23-án láttam egy párt; itt költ is. Dévény, Hainburg úgy Wolfsthal várromoknál nem láttam egyet is.

61. *Ruticilla*. Chr. L. Br.

thitys. L. Házi veresfark. A pozsonyi, dévényi és wolfsthal várromoknál fészkel. E télen nem maradt vissza egy hím sem.

62. *Ruticilla*. Chr. L. Br.

phoenicura. L. Kerti veresfark. Modorban, Pozsonyban s környékünkön általában közönséges. Fészkelési táját, sőt ugyanazt a fészeklyukat is, hacsak nem zavarják évenként megtartja.

63. *Luscinia*. Chr. L. Br.

minor. Chr. L. Br. Köz. fülemile. Az elsőt april 9-én hallottam. A ligetben nagy számban költenek.

64. *Dandalus*. Boie.

rubecula. L. Veresbegyű zenér. Az elsők márcz. 9-én. Nagyobb vonuló csapattal márczius 11-én találkoztam. Cserjéről cserjére szálltak, egyesek sőt 4 db. is együtt.

A vonulási irány a Duna folyásával részben párhuzamos s a ligetekben halad, azután éjszaknyugatnak kanyarodik a hegyek felé. Hajnali órákban fagy, de azontúl gyönyörű szélesendes tavaszi nap. A vonuló madarak nagyjából hímek voltak. Vigan csicseregtek szokásos bókjaik kíséretében. A hegykupokon, völgyekben, ligetekben e napon mindenütt nagy mennyiségben láttam de 3—4-nél többet együtt ritkán. Az egész napon át látott példányok száma 80—100-re tehető. Március 12-én már kevesebbet lehetett látni. A vonulás iránya megfigyeléseim szerint: délnyugatról-éjszakkeleti volt. Ápril 16-án fészkelni kezd a ligetben. Modorban igen számos egész nyáron át sőt néha egyesek át is telelnek. Julius 5-én a fiatalok kirepültek. Szeptember 18-án a bodzabogyókon láthatni egész napon át. A favágók mogyorópálca végére erősített lépesszővel fogják, vagy egyszerűen hosszú vékony pálcák végét madár-nyvvel kenik be.

65. *Saxicola*. Bechst.

oenanthe. L. Hont sziklár. Március 10-én az elsőt láttam. Nagy vadságot tanusítva, hangicsálva szökdösött a kőhalmok körül. Közeledtemre vagy 60 lépésnyire felszállott és éjszak-nyugoti irányban, a Kis-Kárpátok mentén tova repült. Nyugati szél, borongós idő. A pozsonyi várdombon, kőbányák körül, Dévénynél költ.

66. *Motacilla*. L.

alba. L. Barázda billegény. Február 22-én a Duna parton az első kettő. Hideg éjszak-nyugati szél, derült ég, fagy. A part mellett folytatva reptüket 100—200 lépésnyi közökben ereszkedtek le. Repülésük iránya: nyugat. Május 20-án a patakok mellett költ. Május 22-én Wolfsthalban meredek partok alatt költ. Május 24-én Hainburg vidéken gyakori költő. Október 27-én a „Pötschen-ág“ mellett nagy csapat fürdött a sekélyebb vízben s rovarászott a parton. Gyönyörű, enyhe időjárás.

67. *Motacilla* L.

sulphurea. Bechst. Kénes billegény. Február 13-án a Duna parton két ♀; déli szél. Néhány nap előtt fagyok, most enyhe időjárás. Felrepülván nagy vadságot árultak

el s nem engedtek közelükbe jutnom. Jól mondja az öreg Brehm: „... ha elesége szórványosan fordul elő, a vidéken, nagy távolra is elrepül; míg nyáron néhány lépésnyire szállta után ismét leereszkedik. Ezek is vagy 200 lépésnyire szálltak csak le. Május 10-én a hegyekben költ. E télen is egy kettő itt telelt nálunk a jégment források körül.

68. *Anthus*. Bechst.

pratensis. L. Réti pipiske. Márczius 17-én az első.

69. *Galerida*. Boie.

cristata. L. Búbos pacsirta. Télen főleg a Dunaparton. Február 14-én hangicsálni kezd.

70. *Lullula*. Kaup.

arborea. L. Erdei pacsirta. Márczius 9-én az első az előhegységben. Márczius 12-én a vágásokban, gyümölcsösökben nagy számban énekelnek.

71. *Alauda*. L.

arvensis. L. Mezei pacsirta. Február 20-án az első; négy darab a magasban énekelt. Délnyugati szél; borult esős idő. Február 25-én számosan jelentek meg. Ez évben különösen sok volt mindenütt.

Ordo. VIII. Crassirostres.

72. *Miliaria*. Chr. L. Br.

europa. Svains. Szürke sármány, sordély. Télen kisebb nagyobb csapatokban kóborolnak az áttelelők.

73. *Emberiza*. L.

citrinella. L. Czitrom sármány. Igen közönséges vidékünkön. Február 21-én kezdik élénkebb csicsergésüket. Május 18-án láttam az első kirepült fiatalokat.

74. *Schoenicola*. L. Nádi sármány. Márczius 17-én egy befagyott vízáróknál párosan.

75. *Passer*. Pall.

montanus. L. Mezei veréb. Május 18-án kirepülteket láttam.

76. *Passer*. Pall.

domesticus. L. Házi veréb. Télen igen gyakorik a fekete tollazatúak. Brehm A. is figyelemre méltatta

e körülményt, melyet a vasuti kőszéntelekben, kéményekben kínálkozó alvóhelyektől származtat. Márczius 9-én egy kapú fölött lévő czimer réseiben 7 verébészket láttam, melyeket a párok már elfoglaltak s a költési munkát megkezdették. Szeptember 2-án egy fehér szürkébe játszó aberrans tollazatu példányt láttam.

77. *Fringilla*. L.

coelebs. L. Erdei pinty. Február 25-én hallottam az elsőt énekelni. Márczius 29-én $\frac{1}{2}$ 5 órakor délután egy 200-at meghaladó csapat ♀ és ♂ vegyest, éjszak felé vonult az erdőben. April 16-án a fészkelés folyik. Május 9-én két pintyet figyeltem meg fészkelési határjukban. Az éber szemmel őrködő him egy közeledő tövisszuró gébicset üzött el fészke tájáról roppant elszántsággal. Egy idegen himpintyet pedig oly dühösen támadott meg néhány percczel később, hogy elkeseredett harcukban összebonyolódva estek mindketten a földre, tőlem alig két lépésnyire. A gyengébb fél oly igen össze volt csipdezve, hogy szárnyait lecsügeszté, csőrét kitárta s alig tudott a földről felszállni. — Modorban nevezetes, hogy a pintyek fészkeiket közönséges zöld mohból s nem a lapos májmohból készítik. Azonkívül sokkal kevesebb műgondot fordítanak fészkepítésükre, s lehet mondani, az itteni pintyfészkek nem is sorolhatók a művészi tökélylyel készített madárfészkekhez, holott ez máshol épen nem mondható. Ennek az eltérő fészkepítésnek okát abban keresem, hogy: a májmoh az itteni erdőkben ritka; a pintyek fenyűfákon és dusan bemohosult bükkágak közt alapítván meg tanyájukat, a zöld moh színe jobban megegyezik a környezettel s a fészkek kevésbé lesz látható; a mi végre a kevesebb műgondot illeti, az magából a fészkekanyagból világul ki, mely lazaságánál, egyszínűségénél fogva nem igen alkalmas mesteri fészkepítésére. — Október 17-én a pintyek nagyrészt elhagyták a Kis-Kárpátokat s vidékünket, csak az itt telelő himekkel lehet elvétve találkozni, melyek ide-oda kóborolnak.

78. *Coccothraustes*. Bech.

vulgaris. Pall. Vasorrú pinty. Pozsonyban a „Hegyligetben“ évenként több pár költ. Innét került ki egy

fészekből két példány, melyek tiszta fehérek voltak, csak fejük sárgás-zöld. (A pozsonyi kath. főgymn. múzeumában.) A modori hegyekben gyakori. Október 17-én 5—6 darab-
ból álló csapatok kószálnak az erdőkben.

79. *Serinus*. Koch.

hortulanus. Koch. Girlicz pinty. A ligetben febr. 16-án nagy csapatban jelent meg.

80. *Chrysomitris*. Boie.

spinus. L. Köz. csíz. Az első nagyobb sereget október 25-én láttam.

81. *Carduelis*. Cuv.

elegans. Steph. Tengelicz. Február 16-án a ligetben Ser. hortulanus és Parusok társaságában kóborol nyugatról-keletnek. Vonulásiirányukban az égerfákra telepedtek lakmározni.

82. *Pyrrhula*. Cuv.

europa. Vicill. Köz. pírók. Modorban állandó és költő. Pozsonyban csak késő ősszel és télen jelenik meg.

Ordo. IX. Columbæ.

83. *Columba*. L.

palumbus. L. Örvös galamb. Márczius 14-én Modorban a táviró sodronyai alatt egy szárnyszegetettet fogtak. A Kis-Kárpátokban igen gyakori; fészket leginkább magas bükkfákra rakja. Julius 10-én a vetésekre jár s estenkint nem látható az erdőben. Pozsonyban ritkább, mint Modorban.

84. *Columba*. L.

oenas. L. Vadgalamb. Február 15-én Pozsonyban az első négy darabot láttam együtt. Délnyugatról éjszakkeletfelé szálltak a magasban. Szélirány: délnyugati. Hőmérséklet: — 3° R. Modorban nagy számban költenek. Jul. 9-én három fészket találtam fiókákkal. Mig junius végén estenkint mindenütt bugtak a fenyűsudarakon, julius első hetében már alig volt hallható bugásuk, mert a vetésekre járnak. Szeptember 18-án túl már nappal sem láttam az erdőben.

85. *Turtur*. Ray.

auritus. Ray. Gerle. Pozsonyban a ligetben úgy mint a hegyekben igen elterjedt. April 25-én láttam az első öt darabot. Modorban ép oly gyakori, mint az előbbi két faj.

Ordo. X. Rasores.86. *Starna*. Bp.

cinerea. L. Köz. fogoly Környékünkön is úgy, mint hazánk legnagyobb részén ez idén kitünő fogolyszaporulat volt. Ennek oka az utóbbi évek télhiányában és a költés alatt huzamosan tartott kedvező időjárásban található. — Kiváló sok fogoly vala ezidén Stomfán, gróf Károlyi Alajos birtokán, Köpcsényben stb. Márczius 17-én a párok már összeszoktak. Modorban a fenyürengetegek által környezett vágásokban a hegygerinczen, a rónától legalább két mért-földnyire, egész nyáron át több csapat fogoly tartózkodott, de a falkák 4—12 darabnál többből nem álltak.

87. *Coturnix*. Klein.

dactylisonans. Meyer. Fürj. Május 30-án a modori hegyekben, egy a favágóházak körül fekvő szántóföldecskén hallottam egyet; azontúl soha. Pozsony környékén a fogoly állományhoz viszonyítva fürj nem vala nagyon sok.

Ordo. XI. Grallae.88. *Otis*. L.

tarda. L. Köz. túzok. Csallóközben gyakori.

89. *Otis*. L.

trax. L. Reznek. Püspöki körül a Csallóközben előfordul.

90. *Vanellus*. M. V.

cristatus. L. Köz. bibicz. Márczius 1-én az első. A nedves réteken Pozsony körül költ.

91. *Aegialitis*. Boie.

hiaticula. L. Parti lile. A Dunaparton gyakrabban lehet látni.

Ordo. XII. Grallatores.92. *Ardea*. L.

cinerea. L. Szürke gém. Juliushóban a ligetben egy Dunaág mellett 3 darab tartózkodott. Mint költőt nem észleltem itt.

93. *Rallus*. L.

aquaticus. L. Vizi gurat. Novemberhóban az ó-ligetben a dunaágakban számos; sőt deczember elején is a jégment vizen szem elé került.

94. *Crex*. Bechst.

pratensis. Bechst. Köz. haris. Az elsőt május 13-án hallottam a „Brenner-ligetben.“ Megelőzőleg szép idő, május 15-én havazás és fagy. E madárnál állandó faj megfogyást tapasztalok. Meglehet, hogy az idei száraz nyár okozta gyér megjelenését vidékünkön s inkább nedvesebb helyekre telepedtek költeni; azonban néhány év óta tett megfigyeléseim e kérdésben kételyeimet, illetőleg előbbi állításomat nem döntik meg.

Ordo. XIII. Scolopaces.

95. *Numenius*. Cuv.

arquatus. Cuv. Szélkiáltó póling. Csallóközben gyakori. Pozsonyban csak vonulás alkalmával. Október közepén fővonulás.

96. *Numenius*. Cuv.

phaeopus. Kis póling. Ritkább az előbbinél.

97. *Scolopax*. L.

rusticola. L. Erdei szalonka. A szalonkák vonulása ez időn itt sokban érdekes volt. Már maga az a körülmény, hogy tavaszi vonuláskor mindig jóval több itt a szalonka, mint ősszel — figyelemre méltó.

Tavasszal a hegyekben, ligetben minden alkalmasabb helyen előfordúlnak; ősszel csak egy nedves völgy, a „Weidritz“ körül, egy kettő a ligetben, de ritkán tekintélyesb számban. Az első márczius 6-án jelent meg; ezen-től naponként lehetett találni; esti lesen is többé kevésbé mindig jól huztak. Csak márczius 13-án, mikor kemény hideg idő volt és éjszak-nyugoti szél, nem huzott egyetlen egy sem. Hogy az egész vidéken nem huzott e nap szalonka, bizonyítja a les alatt hallott két lövés, holott máskor 15—20 lövést mindig lehetett számlálni az esti csendben. Legtöbbnyire sűrű tölgy, fenyvesekkel kevert, vágásokban találtuk a szalonkákat, de szeles, hideg időben füvesek-ből is rebbenténk föl, daczára, hogy e helyeket a szalonka máskor épen nem látszik kedvelni.

Régi vadászhiedelem, hogy hideg és szélvész es idő-járásban a szalonka vagy egyáltalán nem huz, vagy ha

huz is, hangtalanul, mélyen, sebesen és rövid ideig repked. Egy esti lesen épen az ellenkezőről győződtem meg Már-czius 23-án délután 4 órakor a levegő meghűlvén, erősen kezdett havazni. Minthogy cserkészeten ért e sibiriai időjárás, visszafordulni nem akartam, hanem már csak kísérlétképen, lesen is künn maradtam a hegyekben. A havazás egy másodperczig sem szünetelt s les helyemet bokányi hóban foglaltam el. S íme! ez a les vala a tavaszi évad legszebbike. Minden remény nélkül, hulló hópelyek közt dideregve vártam a kétes szerencsét, mikor — alig hittem füleimnek — egy távoli lövést hallok. Nemsokára még egy lövés, azután megint egy, s mindig több és több. Csakhamar — látván a dolog komolyabbra fordultát s figyelni kezdék — alattam a völgyben egy szalonkát hallok dorombolni, s később egyet szísszenteni. A völgyhöz közelebb állottam tehát, de abban a perczen régi helyem fölött lebegve, dorombolva huzott egy. Visszaugorván állásomra kevés idő múlva ismét egy huzott fejem fölött ezt lelővén, lövésem zajára nem messze tőlem a sűrűben is kelt fel még egy szalonka. Több vadásztársammal találkozáván, ők is erősíték, hogy mindegyikük látott 3—4 darabot. E szörnyű időjárásnak daczára, tehát szépen huztak a szalonkák s hogy nem éppen csak állásom körül, azt a vidéken hallott számos lövés is bizonyítja. Másnap estig tartott még a havazás s a hó átlag $\frac{1}{2}$ meternyire növekedett, a hőmérő higanya pedig — 4° R. szállott alá. A szalonkák visszafelé nem huztak. Hová rejtőzködnek azonban ily kedvezőtlen időjárásban? Legvalószínűbb, hogy a fenyvesek aljára, hova a hó nem igen fér s így a hideg ellen oltalmat, éhük csillapítására pedig élelmet legelőbb találnak. Hogy a szalonka leszálláskor, sőt élelem keresés közben, mikor csőrével vágkál a földben, a külső benyomásokra nem sokat ügyel: egy teljesen szavahihető szemtanútól hallám újból ismételni, ki egy előtte földre szállott szalonkára lőtt, mely a lövés után a földön maradván, azt a hiedelmet költé benne, hogy a szárnyast halálosan találta. A setétségben nem is vehette ki teljesen lövése eredményét, csak mikor érte akart menni, látta nem kis meglepetésére,

hogy a holtnak vélt szalonka sértetlenül szállott fel előtte s baj nélkül tűnik el a sűrű setétségében. Legtöbb szalonka márczius havának végén és april első hetében jelentkezett; egyesek még april utolsó hetében is lövettek azonban a ligetben.

Ősszel a vidékünket érintő szalonkamennyiség, mint már fentebb is említém — tetemesen kisebb. Az első október 2-án mutatkozott, s e hó végéig egyeseket lehetett is találni úgy a ligetekben mint a Kis-Kárpátokban. Utóbbi hegységben főleg a nedves „Weidritz“-völgye körül Mi oka annak, hogy a szalonkák tavasszal mindig tömegesebben jelennek meg mint ősszel? annak magyarázatát a következőkben kísértjük megfejtetni.

A kikelet virradtával, midőn szárnyasunk délről-éjszaknyugoti irányban, visszatér hozzánk, társaival csak lapályt vagy halomregiókat repül át s mintegy váratlanul érkezik a nagy határfalhoz: a Kárpátokhoz. Ezt az akadályt egy részük a Morva síkságának irányában megkerüli. illetőleg a Kis-Kárpátokon átrepül s utjában alkalmasabb helyeken le-letelepszik nyugodni, élelmet keresni. Másik részük pedig egy ideig a Kárpátok mentét követi s a hegyoldalakon keres egyes alkalmas völgyet, hegyszorost, melyen át a túlsó oldalra juthat.

Őszi vándorlás alatt a vonulás iránya: délkelet. Az éjszokról jövő szalonkák a Kárpátok tekervényeiben eloszlanak s nagy részük innét szállván utra, annyira elszóródik e végnélküli erdőkben a szalonka mennyiség, hogy nem lévén bizonyos határozott vonulási vonaluk, gyűlhelyük: tömegesebben vidékünket nem is érintik. Az előfordulók is, ezért leginkább a kiváló kedvező helyeken kerülnek elő; (Weidritz-völgy); ők egyes magánálló vándorok, mondhatni a legyező alakban délnek huzódó szalonkazömnek egyes apró részei.

Modorban tavasszal és ősszel is megfordul néhány, de inkább szállas erdő lévén itt, csak az előhegyekben és vágásokban akadhatni reájuk.

Ordo. XIV Anseres.

98. *Anser*. Briss.
cinereus. Meyer. Szürke lúd. Márczius 9-én esti hét órakor vonult egy csapat a Morva felé félszállal. Szél-irány: délkeleti. Márczius 17-én. Esti 6 és 7 óra közt tömeges vonulás délkeletről-éjszaknyugatnak. 7 darab még nem repül $\vee$ alakban, hanem csak rézsutos vonalban. — Modorban 18-án néhány nap óta vadludak repülnek át a Kis-Kárpátokon s ködös időben a fák csucsáig ereszkednek alá. Irány: délkelet.
99. *Anser*. Briss.
segetum. Meyer. Vetési lud. Őszszel november végéig százakat számláló csapatok a köpcsényi tarlókon.
100. *Anas*. L.
boschas. L. Tőke récze. Az első február 14-én jelent meg a Dunán, miután a jég elindult. Február 22-én 5 darab ♂ együtt. Márczius hóban igen számos. A szigetek körül költ. Tavasszal úgymint őszszel a Dunaágakra húz. A Szt.-György városának birtokát képező 1000 □ hold „Soór“ nevű erdő az év nagy részén át vízzel lévén borítva, itt nagy mennyiségű tőkerécze költ. Nevezetes, hogy a fiatalok már június 15-ére rebbenősek, s a vadászat reájuk e hó közepén szok megkezdődni.
101. *Anas*. L.
crecca. L. Apró récze. Ugy a Dunán mint a „Soór-“ban gyakori.
102. *Harelda*. Leach.
glacialis. Leach. Jeges récze. Január 18-án a zajló Dunán két példányt láttam.
103. *Mergus*. L.
merganser. L. Közöséges buvár. Január 9-én réczék társaságában csapatosan uszkálnak a Duna öbleiben. Február 19-én. 9 drb. a szigetek körül. Márczius 19-én még mindig egyesek.
104. *Mergus*. L.
serrator. L. Bubos buvár. Téli hónapokon át a Dunán gyakran látható.

105. *Mergus. L.*

albellus. L Apró buvár. Január 18-án, 23-án; február 12-én, 14-én, és 20-án több példányt láttam a Dunán.

Ordo. XV. Colymbidae.106. *Podiceps. Lath*

minor. Gm. Kis vöcsök. Január 17-én a Dunán nagy számban üzték érdekes játékukat. A zajló folyamon tisztásokon uszkálnak, de a folytonosan aláuszó jégtáblák elől nem tudnak másképp menekülni, minthogy lebuknak előttük s egy szomszéd tisztáson buknak föl újból. Többször ismételvén e bukdácsolást szárnyra kelnek, s egyet keringülvén a viz fölött újra leereszkednek játékuk folytatására. Január végével a Duna beállván, eltávoztak. Márczius 19-én ismét számosan jelentek meg. Nyáron át, egy két pár marad itt fészkelőnek, de zömük eltávozik. November 5-én újra nagyobb mennyiségben jelentek meg.

107. *Carbo. Lacép.*

cormoranus. M. V. Nagy kormár. Márczius 19-én százzakat számláló csapat a Dunán. Május 24-én a szigetek körül több példány; valószínűleg itt költ.

Ordo. XVI. Laridae.108. *Lestris. Ill.*

parasitica. Temm. Élődi ganály. Január 18-án egy példány a Dunán.

109. *Larus. L.*

canus. L. Kétlábú sirály. Télen át többször.

110. *Xema. Leach.*

ridibundum. L. Nevető sirály. Márczius 15-én ezereket számláló csapatok érkeztek. Egész nyáron át gyakori.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Verhandlungen des Vereine für Naturkunde zu Presburg](#)

Jahr/Year: 1887

Band/Volume: [NF_6](#)

Autor(en)/Author(s): Chernel zu Chernelhaza Stefan von

Artikel/Article: [Madártani megfigyelések Pozsony vidékén 1885-ben 41-65](#)